

1. ובנסע המשכן ירידו אתו הלויים ויבנות המשכן יקמו אתו הלויים ותור הקרב יקום: במדבר א נא 2. ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריהו בן יברכיהו: ישעיהו ח ב 3. לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלם עיין תורה ודבר הבית לקבוצת יער: מיכה ג יב 4. בה אמר יי צבאות עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלם ואיש משענתו יבדו מרב ימים: זכריה ח ד

באוריה כתיב **לכן** בגללכם ציון שדה תחרש. וקשה דהא ככל המקרה לא מצינו פסוק זה מנבואתו של אוריה כי אם מנבואתו של מיכה המורשתי ויש לומר דסמין אהא דלימא כספר ירמיה (לח) שנתנבא ירמיה על פורענות ונתקבצו הכהנים והנביאים להרגו מפני שהיה מדבר פורענות ואמרו להם השרים אין לנו מסכימין שהרי מיכה דיבר מפורענות ולא נהרג וגם אוריה וגו' משמע שדבר אוריה כמו מיכה ומה פורענות דבר מיכה הוא קרא זה והוי כמו שדבר אוריה אזל קשה מנגן דאותה נבואה דכתיב עוד יבאו זקנים וזקנות צרובות היא לעולם הצא ללמא היא בעולם (6) קודם גאולה וי"ל דממה שהוא אמר בפסח שני (פסחים דף סה.) ניחא דקאמר עתידים (7) (ממתי שיהיו) דכתיב עוד יבאו זקנים וזקנות צרובות וילכו על משענותם ועל אלישע שהמיה המת כתיב משענתו וגמרינן משענת דהאי קרא ממשענת דאלישע מה להלן המיה המת אף כאלן תמיית הממטיס וא"כ ע"כ האי נבואה לעמיד לצא שהרי עבר צית ראשון וצית שני שלא היתה תמיית הממטיס וניחא הכל והשם זכנו לראות משיח אמן:

באש ולא נבכה אמר להן לכך אני (6) מצחק ומה לעובדי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה שוב פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע (7) מצחק אמרו לו מפני מה אתה מצחק אמר להם מפני מה אתם בוכים אמרו לו מקום שכתוב בו (8) והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה אמר להן לכך אני מצחק דכתיב (9) ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריהו בן יברכיהו וכי מה ענין אוריה אצל זכריה אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה מנבואתו של אוריה באוריה כתיב (10) לכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו'] בזכריה כתיב (11) עוד יבאו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה כתיב (12) עקיבא ניהמתנו עקיבא ניהמתנו:

הדרן עלך אלו הן הלוקין וסליקא לה מסכת מכות

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

(*הדרן עלך מסכת מכות והדרך עלן. דעתן עלך מסכת מכות ודעתך עלן. לא נתנשי מינך מסכת מכות ולא תתנשי מינן לא בעלמא דהין ולא בעלמא דאתי: אמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. (*חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רביש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפניפות עמך בית ישראל. ונהיה כלנו אנוהו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחבמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמיד בחקך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חיייתי: ברוך אתה יי למדני חקיה: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנוהו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משפיימים והם משפיימים. אנו משפיימים לדברי תורה והם משפיימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת מכות בן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקיים בי בהתהלכה תנחה אותך בשכבה תשמר עליך והקיצות היא תשיחה. כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וקבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא, ולאחיא מתיא, ולאסקא לחיי עלמא, ולמבנא קרתא דירושלם, ולשכלל היכליה בגוה, ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא, ולאכתבא פולחנא דשמיא לאתריה, וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה, ויצימח פרקניה ויקרב משיחהו. בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרום ויתנשא ויתגדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמין בעלמא, ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון, ועל כל מאן דעסקין באורייתא, די באתרא (קדישא) הדין ודי בכל אתר ואתר, יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן: עושה שלום במרומינו הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

(*)[פי] הגון על זה תמצא בס' החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בס' זכות ח"א פ"ג
 (**)[בסיומא וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש כ"ק כחז רמזים על הזכרת שמות הללן]:

(6) [בליקונו איתא משחק וי"ה בעי"ן, (7) [נדלים כ:], (8) [5'ל משחק, (9) [בעי"י הגי' ה' ינחמנו אמן], (10) [5'ל דקיקס שיחיו ממים]

הגהות הב"ח
 (6) תוס' ד"ה בלוייה וכו' בעולם הזה קודם גאולה וכו' קאמר התם עמידין וכו' צרובות ירושלים ולכו: